

האם דחוק אתה בשחת?

במשקים רבים קיים מחסור במספוא זה. אם אין אתה יכול לקנות שחת טובה במחיר מתקבל על הדעת, צריך אתה לשקול את אפשרויות השימוש בתחליפים לשחת.

יכול למלא את החסר לך על ידי קנייה בסביבתך, יתכן שזו תהיה הדרך הטובה ביותר לפתרון בעיותיך. אולם אם כל שכניך שותפים הם לצרתך, תצטרך להרחיק במסעך על מנת להשיג את השחת הדרושה לך, ומובן שעובדה זו מייקרת את השחת.

עלינו לשאול את עצמנו איפוא שתי שאלות: האם יכול אני להגיש תחליפים לשחת? וכן. מהו מחיר השחת הגבוה ביותר שעדיין כדאי לי לשלמו? הבה נדון תחילה בשאלה השנייה.

מה שוויה של השחת?

שלושה טון שחת מאיכות טובה שווים בערכם לשני טון גרגירים שגודלו במשק או לכמות שווה של תערובת מזונות מרוכזים. לפיכך אם מחיר הגרגירים הוא 50 דולר הטון — ברור כי מחיר השחת יהיה מוגזם אם הוא יעלה על 30 או 35 דולר הטון.

תחמיץ טוב שהוכן מתירס או מגידולים חרפיים מגיע כרגיל לכדי שליש ערכה של השחת, אלא אם כן מפיל התחמיץ כמות גדולה במיוחד של מים. תחמיץ אפונה יכול להיחשב כבעל ערך דומה בתנאי שהוא מאיכות טובה. התחמיץ שהותקן מתירס לאחר שהורדו אשכוליו להכנת שימורים של גרגירי תירס מתוק, אינו כה גבוה בערכו.

מהם התחליפים?

אם אין כל מחסור בשאר חלקי התפריט, לא יהיה זה קושי רציני למצוא תחליף לשחת החסרה. אנו יכולים, למשל, להחליף את כל השחת או חלקה, בתחמיץ.

במשקים רבים קיים מחסור בשחת ולעומת זאת מצוי תחמיץ תירס בשפע. במקרים כאלה אפשר לתכנן את גודל מנת השחת היומית כך שמלאי השחת יספיק עד לאביב, ואת החסר למלא בתחמיץ. שינוי מעין זה יחייב, אולי,

מדי סתיו עומדים בפני מצב חדש באספקת המספוא הגס; ומכיוון שהמספוא הגס מהווה את היסוד לכל תפריט המזונות ברפת, עלינו לשקול ולמצוא אם לא נדרש שינוי זה או אחר בהרכב המנה; וכמו כן צריכים אנו לתכנן את ההאבסה עד לעונה הבאה, בה יוריקו השדות מחדש.

בדרך כלל אין השינויים במנה גדולים ביותר אך ישנן שנים בהן היכתה הבצורת קשות ביבולי השחת, ואז מופיעה בעיית ההאבסה בכל חומר רתה.

כיצד שוקלים את מצב המלאי באספקה?

מהו מצב האספקה שלנו השנה, בהשוואה עם שנים קודמות? עלינו לבחון את הדבר בקפדנות וביסודיות ולקבוע לא רק את כמות השחת שברשותנו, אלא אף למצוא מהן כמויות התחמיץ והגרגירים שבמשקנו.

אם מלאי השחת הוא מצומצם, באיזו מידה נופל הוא מזה שעמד לרשותנו בדרך כלל? נניח שנמצא כי הכמות שבאוסם מגיעה רק לשני שלישים מן הכמות הרגילה. פירושו של דבר הוא שאם נמשיך להזין את פרותינו במנת המזון הרגילה, יהיה אוסם השחת שלנו ריק במאסר או אף לפני כן, בעוד שליש מעונת החורף לפנינו.

מה עלינו לעשות?

התשובה היא: „אל תניח לאוסם השחת שלך שיתרוקן“. כל עוד אין בכוונתנו לקנות שחת על מנת למלא את החסר, צריכים אנו לחשב את הכמות היומית המואבסת, כך שהשחת תימצא לנו עד האביב. אם הכמות העומדת לרשותנו היא רק שני שלישים מזו הרגילה, יש להגיש מדי יום רק שני שלישים מן המנה הרגילה.

האם עלינו לקנות שחת?

תלוי במחיר. אם לשכניך שפע של שחת ואתה

את מקומם של חלק מן התחמיץ והשחת בתנאי שנדאג להשלמת המנה בחלבון ומינרלים על ידי הגדלת תכולתם במנת המזון המרוכז.

האם אפשר להגיש אף קש?

ישנם אזורים מסוימים בעולם בהם הקש מהווה אחד ממיני המספוא הגס העיקריים, אולם אותם האזורים אינם מצטיינים בשיאי תנובה. הפרות יכולות אמנם להפיק מן הקש חמרי מזון כל שהם, אולם, כמו בכל מקרה של הגשת מספוא גס גרוע, חלק ניכר מן האנרגיה המופקת מן המספוא יבוזבז על עצם עיכולו. דוגמת שאר מיני המספוא הגרועים נמוכה בו ביותר תכולת החלבון והמינרלים. במסיבות רגיר לות קשה למצוא טעם כל שהוא בהגשת קש לפרות חלב.

עדרי החלב צורכים כמויות גדולות של קש לצרכי ריפוד; נוסף לכך, עם הצימצום שחל לאחרונה בשטחי תבואות חורף ומיכון האסיף, כאשר מרבית הקש נותרת בשדה, אין זה מקרה נדיר שהקש נמכר במחיר שאינו נופל בהרבה מזה של שחת מאיכות בינונית. בשעת חירום אפשר להאביס אף מספוא מעין זה, אולם כל עוד לא לבשה הבצורת ממדים חמורים ביותר, יש להעדיף את שאר הפתרונות המוצעים על פני זה האחרון.

נ. ג. אלן

(מתוך „הוארדס דיירימן“, אוקטובר 1958)

העלאת ריכוזו של החלבון במנת המזון המרוכז. אם המחסור הוא בכל סוגי המספוא הגס, עדיין אפשר לתכנן את המנה כך שהמספוא הגס יוגש במנה מוקטנת עד לאביב ותמורת החלק שנגרע ממנו תוגדל מנת המזון המרוכז. אפשר לצמצם את מנת המספוא הגס עד כדי מחצית הכמות הרגילה ובכל זאת לקבל תנובה טובה על ידי הגדלת המנה של המזון המרוכז.

מה בדבר קש תירס?

יש גם איכרים אשר ינסו למלא את החסר במספוא גס על ידי האבסת קני תירס יבשים לאחר שנקטפו מהם האשכולים הבשלים. גבעולי תירס יבשים לא נחשבו מעולם כמספוא משובח לבקר חלב, אולם אין הם כה גרועים כפי שחלק מן האיכרים סבור. אם הפירות תברורנה לעצמן מן הגבעולים את הגלומות, את העלים ואת העלים (ה„זקנים“), הרי שהן תזכנה על ידי כך במספוא לא גרוע ביותר, בתנאי שתכולת החלבון שבמנת המזון המרוכז תוגדל.

הקנים מהווים צרה צרורה בהיותם מואבסים בתוך הרפת ולכן צריך להשתדל להגישם בסככה שבחצר. אם הקנים מרוסקים, אפשר להגישם אף ברפת וכל מה שיותר באיבוס מפזורים כרפד.

ומה בדבר שזרות תירס?

שזרות תירס גרוסות יכולות למלא בהצלחה

חלקו של החקלאי בהולנד במחיר שמשלם הצרכן

התופעה המעציבה שחלקו של החקלאי במחיר שמשלם הצרכן עבור תוצרת חקלאית יורד מדי שנה בשנה איננה ישראלית בלבד. גם בהולנד קיבלים החקלאים על תופעה זו. להלן הנתונים מהשנים 1953—54 — 1956—57:

המצרף	חלקו של החקלאי באחוזים	
	1953—54	1956—57
חלב ומוצריו	64	63
ביצים	80	77
סוכר	39	40
תפוחי אדמה	56	45
לחם לבן	41	38
לחם שחור	42	39

(מתוך „סטטיסטיקה כלכלית“)